

О. М. Ткачук

**КРИМІНАЛЬНИЙ
ТА КРИМІНАЛЬНИЙ
ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКСИ:
ПОСТАТЕЙНИЙ ПОКАЖЧИК
ПРАВОВИХ ПОЗИЦІЙ
ВЕРХОВНОГО СУДУ –
ВЕЛИКОЇ ПАЛАТИ
ТА КАСАЦІЙНОГО
КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ
(ПРАКТИКА 2020 РОКУ)**

Харків
«Право»
2021

УДК 343.2/.7:343.1(477)(094.4)(083.8)
Т48

Ткачук О. М.

Т48 Кримінальний та Кримінальний процесуальний кодекси: постатейний покажчик правових позицій Верховного Суду – Великої Палати та Касаційного кримінального суду (практика 2020 року) / О. М. Ткачук. – Харків : Право, 2021. – 378 с.

ISBN 978-966-998-153-0

Збірник містить у собі систематизацію судової практики Верховного Суду за 2020 рік, що впорядкована за статтями двох кодексів: Кримінального та Кримінального процесуального.

Особливістю даного видання є використання QR-кодів, за допомогою яких читач із смартфона без проблем може перейти до повного тексту правової позиції, яка його цікавить, що знаходиться на сайті Єдиного державного реєстру судових рішень.

Збірник призначений для практичного використання судьями, прокурорами, адвокатами, практикуючими юристами, а також буде корисний усім тим, хто цікавиться практикою застосування норм матеріального та процесуального кримінального законодавства.

УДК 343.2/.7:343.1(477)(094.4)(083.8)

ISBN 978-966-998-153-0

© Ткачук О. М., 2021

© Оформлення. Видавництво «Право», 2021

ЗМІСТ

Частина перша КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 5	7
Стаття 11	13
Стаття 15	15
Стаття 17	18
Стаття 19	21
Стаття 24	24
Стаття 32	27
Стаття 36	36
Стаття 45	41
Стаття 47	44
Стаття 48	51
Стаття 49	53
Стаття 59	56
Стаття 67	57
Стаття 69	57
Стаття 70	59
Стаття 71	64
Стаття 75	69
Стаття 79	72
Стаття 90	73
Стаття 94	75
Стаття 96-1	77
Стаття 105	84
Стаття 110	91
Стаття 114	94
Стаття 115	95
Стаття 119	103
Стаття 121	106
Стаття 135	113
Стаття 152	115
Стаття 156	121
Стаття 164	123
Стаття 171	129
Стаття 176	133
Стаття 185	135
Стаття 186	143
Стаття 187	157

Стаття 190	165
Стаття 191	174
Стаття 192	180
Стаття 197-1	183
Стаття 212	185
Стаття 219	186
Стаття 263	191
Стаття 286	195
Стаття 289	215
Стаття 296	217
Стаття 297	230
Стаття 303	231
Стаття 305	233
Стаття 307	234
Стаття 309	235
Стаття 310	239
Стаття 335	240
Стаття 364	243
Стаття 365-2	245
Стаття 366	248
Стаття 367	249

Частина друга

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКС УКРАЇНИ

Стаття 17	266
Стаття 29	268
Стаття 50	272
Стаття 52	274
Стаття 55	276
Стаття 77	278
Стаття 87	279
Стаття 95	281
Стаття 107	288
Стаття 174	291
Стаття 199	293
Стаття 216	297
Стаття 217	299
Стаття 223	300
Стаття 224	303
Стаття 225	304

Стаття 228	306
Стаття 233	308
Стаття 234	309
Стаття 240	314
Стаття 245	320
Стаття 271	323
Стаття 277	329
Пункт 7 частини 1 статті 284	334
Стаття 290	344
Стаття 291	354
Стаття 314-1	357
Стаття 325	358
Стаття 327	362
Стаття 363	363
Стаття 364	365
Стаття 379	366
Стаття 392	368
Стаття 416	372

Частина перша

**КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС
УКРАЇНИ**

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
<p>Ст. 5 ККУ</p>	<p>Згідно з ч. 2 ст. 4 КК кримінальна прогиправність і караність, а також інші кримінально-правові наслідки діяння визначаються законом про кримінальну відповідальність, що діяв на час вчинення цього діяння.</p> <p>Відповідно до приписів ст. 5 КК:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон про кримінальну відповідальність, що скасовує кримінальну прогиправність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, має зворотну дію у часі, тобто поширюється на осіб, які вчинили відповідні діяння до набрання таким законом чинності, у тому числі на осіб, які відбувають покарання або відбули покарання, але мають судимість. 2. Закон про кримінальну відповідальність, що встановлює кримінальну прогиправність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, не має зворотної дії в часі. 3. Закон про кримінальну відповідальність, що частково пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, а частково посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, має зворотну дію у часі лише в тій частині, що пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи. 4. Якщо після вчинення особою діяння, передбаченого цим Кодексом, закон про кримінальну відповідальність змінювався кілька разів, зворотну дію в часі має той закон, що скасовує кримінальну відповідальність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи. <p>При цьому, виводок про те, чи скасовує закон про кримінальну відповідальність злочинність діяння, пом'якшує кримінальну відповідальність або іншим чином поліпшує становище особи, чи навпаки – встановлює кримінальну прогиправність діяння, посилює кримінальну відповідальність або іншим чином погіршує становище особи, можна робити лише в контексті конкретних обставин справи, щодо конкретного діяння та конкретної особи.</p> <p>Як встановлено судом у вирокі в межах висунутого ОСОБА_1 обвинувачення, останній вчинив закінчений замах на гетеросексуальні статеві зносини з малолітньою особою із</p>	<p>№ 51- 1416кмо20 від 07.12.2020 Касаційний кримінальний суд</p>

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>погрозою застосування фізичного насильства та з використанням безпорадного стану потерпілої, а також задовольнив свою статеву пристрасть природним способом, вступивши з малолітньою особою в орогенітальний та аногенітальний контакт із погрозою застосування фізичного насильства та з використанням безпорадного стану потерпілої.</p> <p>На час вчинення ОСОБА_1 зазначених дій кримінальна відповідальність за них була передбачена ч. 2 ст. 15 і ч. 4 ст. 152, ч. 3 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2295-VI від 01.06.2010) відповідно як закінчений замах на згвалтування малолітньої та насильницьке задоволення статевої пристрасті природним способом, вчинене щодо малолітньої (закінчений злочин).</p> <p>На час ухвалення місцевим судом 19 липня 2019 року обвинувального вироку щодо ОСОБА_1, а також на час перегляду 12 грудня 2019 року вироку в апеляційному порядку, положення ст. 152, ст. 153 КК зазнали змін та діяли в редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017.</p> <p>Після внесення змін до вказаних статей їх норми набули такого змісту:</p> <p>ч. 1 ст. 152 КК – вчинення дій сексуального характеру, пов'язаних із вагінальним, анальним або оральним проникненням у тіло іншої особи з використанням геніталій або будь-якого іншого предмета, без добровільної згоди потерпілої особи (згвалтування);</p> <p>ч. 1 ст. 153 КК – вчинення будь-яких насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство).</p> <p>Що стосується норми ст. 152 КК, то порівняно з попередньою редакцією у новій редакції цієї статті були значно розширені межі об'єктивної сторони складу злочину (діяння та спосіб). Під статевиими зносинами з погляду інкримінування попередньої редакції ст. 152 КК розумівся тільки природній (гетеросексуальний) статевий акт. Після внесення змін згвалтуванням визнається не лише такий акт, а й інші різновиди проникнення у отвори тіла людини, біологічно для цього не призначені.</p> <p>Таким чином, деякі дії, що до внесення змін до КК Законом № 2227-VIII від 06.12.2017 кваліфікувалися за ст. 153 КК, після набрання чинності цим Законом стали кваліфікуватися за ст. 152 КК (як, наприклад, вступ в орогенітальний та аногенітальний контакт без добровільної згоди потерпілої особи).</p>	

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>Спосіб, як обов'язкова ознака вчинення злочину за ст. 152 КК, до якого до внесення змін належали фізичне насильство, погроза його застосування або використання безпорадного стану потерпілої особи, змінився на використання винним відсутності вільного волевиявлення потерпілого на вчинення з ним відповідних дій сексуального характеру. Новий спосіб вчинення згвалтування як значно ширший за обсягом не виключає в тому числі й особи, пов'язані із здійсненням діяння, що були зазначені в попередній редакції ст. 152 КК. На відміну від попередньої редакції, у новій редакції ст. 152 КК застосування до потерпілої особи насильства прямо не передбачено диспозицією цієї норми. Однак це не означає, що насильство як спосіб вчинення згвалтування проігноровано взагалі. Уявляється, що законодавець, формулюючи нову редакцію ст. 152 КК, виходив із положень Стамбульської конвенції 2011 року, в якій визначення дій сексуального характеру значно різняться від визначення в українському законодавстві, в якому протягом значного часу вказівка на насильство була домінуючою рисою цього небезпечного діяння.</p> <p>Тому з приводу нової редакції ч. 1 ст. 152 КК вважаємо необхідним висловити таке: згвалтування як суспільно небезпечне діяння не виключає насильство, і у більшості випадків вчинити згвалтування без насильства неможливо (наприклад, при енергійній протидії гвалтівнику). Однак насильство при згвалтуванні не є самоціллю, воно має допоміжний характер у вирішенні наміру гвалтівника, для якого головним є прагнення задовольнити свою статеву пристрасть. Стосовно його вирішення насильство набуває другорядного значення. В уміслі винного воно не є переважним чинником. За певних супутніх обставин він може використати й інші способи протиправного задоволення своєї статевої пристрасті. За такого підходу домінуючим криміноутворюючим чинником, що обумовлює відповідальність за згвалтування, стає відсутність добровільної згоди потерпілої особи по відношенню до дій гвалтівника.</p> <p>Порівняння ст. 153 КК у новій редакції з попередньою редакцією засвідчує, що законодавцем звужено обсяг діяння в диспозиції цієї статті, а також спосіб його вчинення. Так, поняття «задоволення статевої пристрасті неприродним способом» раніше передбачало</p>	

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>статеві зносини, що могли виражатися як у діях, пов'язаних із проникненням у тіло іншої особи, так і в діях, не пов'язаних із таким проникненням.</p> <p>Наразі об'єктивна сторона «сексуального насильства» виражається лише в діях між особами однієї або протилежної статі, не пов'язаних із проникненням у тіло іншої особи. Спосіб же у ст. 153 КК звузився, оскільки тепер у ній закріплені лише насильницькі дії, які як вже було зазначено охоплюють прояви фізичного та психічного насильства, а також використання безпорадного стану потерпілого. При цьому насильницький спосіб набув конкретизації через формулювання «без добровільної згоди потерпілої особи», що є, як і при згвалтуванні, домінуючим криміноутворюючим чинником.</p> <p>Вищезазначене дозволяє дійти висновку, що зміна диспозицій ст. 152 і ст. 153 КК не свідчить про декриміналізацію або навпаки – криміналізацію окремих дій. Між попередньою та новою редакціями зазначених норм закону про кримінальну відповідальність має місце права наступність.</p> <p>Разом із тим, при вирішенні питання про покращення чи погіршення становища особи у будь-який спосіб у порівнянні з попередньою юридичною конструкцією складу відповідних кримінальних правопорушень слід виходити з конкретних обставин справи та обсягу висунутого особи обвинувачення.</p> <p>Так, після внесення відповідних змін склад злочину, передбаченого ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017), містить ознаки, що характеризують різні форми статевого проникнення.</p> <p>Згвалтування є кримінальним правопорушенням з альтернативними ознаками об'єктивної сторони.</p> <p>Відповідно вчинення особою різних форм статевого проникнення щодо однієї і тієї ж особи слід розглядати як одичинне кримінальне правопорушення. Якщо в межах єдиного умислу особи одні з цих форм виявилися вдалими, а ніші – ні, скоєне все одно слід розглядати як одичинне кримінальне правопорушення. При цьому, оскільки в частині одних фактичних обставин (вдалого статевого проникнення) таке кримінальне правопорушення є закінченим,</p>	

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>а в частині обставин (невдале ставеве проникнення) – кримінальне правопорушення є незаконним, вчинене слід кваліфікувати як закінчене кримінальне правопорушення.</p> <p>Таким чином, інкриміновані ОСОБА_1 дії, які згідно з попередніми редакціями ч. 2 ст. 15 і ч. 4 ст. 152, ч. 3 ст. 153 КК були кваліфіковані за сукупністю кримінальних правопорушень (замах на злочин і закінчений злочин), із точки зору нової редакції кримінального закону (за умови, що вони охоплювались єдиним умислом) повинні кваліфікуватися лише як закінчене кримінальне правопорушення, передбачене ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017), що в цьому випадку є покращенням становища засудженого порівняно з попередньою правовою конструкцією. Що стосується санкцій ст. 152, ст. 153 КК, то вони після набрання чинності Законом № 2227-VIII від 06.12.2017 також зазнали деяких змін.</p> <p>Зокрема, дії ОСОБА_1, що виразились у закінченому замаху на гетеросексуальні статеві зносини з малолітньою особою із погрозою застосування фізичного насильства та з використанням безпорадного стану потерпілої до внесення змін до КК Законом № 2227-VIII від 06.12.2017 згідно з ч. 2 ст. 15 ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2295-VI від 01.06.2010) з урахуванням положень ч. 3 ст. 68 КК каралися позбавленням волі на строк 10 років. Після внесення змін до КК Законом № 2227-VIII від 06.12.2017, тобто на час постановлення вироку місцевого суду та ухвали суду апеляційної інстанції, такі дії згідно з ч. 2 ст. 15 ч. 4 ст. 152 КК з урахуванням положень ч. 3 ст. 68 КК каралися позбавленням волі на строк від 8 до 10 років.</p> <p>Те ж саме стосується і дій ОСОБА_1, пов'язаних із задоволенням статевої пристрасті природним способом, що полягали у вступі з малолітньою особою в орогенітальний та аногенітальний контакт, поєднаний із погрозою застосування фізичного насильства та з використанням безпорадного стану потерпілої. Так, до внесення змін до КК Законом № 2227-VIII від 06.12.2017 покарання за відповідні дії згідно з ч. 3 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2295-VI від 01.06.2010) було передбачене у виді позбавленням волі на строк від 10 до 15 років. А після внесення змін до КК Законом № 2227-VIII від 06.12.2017, на час</p>	

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>постановлення вироку місцевого суду та ухвали апеляційного суду, такі дії відповідно до ч. 4 ст. 152 КК каралися позбавленням волі на строк від 8 до 15 років.</p> <p>Тобто, в досліджуваному випадку після набрання чинності Законом № 2227-VIII від 06.12.2017 мало місце пом'якшення кримінальної відповідальності за вчинені ОСОБА_1 злочинні дії порівняно із Законом № 2295-VI від 01.06.2010, що був чинним на час скоєння таких дій.</p> <p>З огляду на викладене, у кримінальному провадженні відносно ОСОБА_1 є підстави для застосування положень ч. 1 ст. 5 КК щодо дії закону про кримінальну відповідальність у часі, а саме для кваліфікації дій та призначення ОСОБА_1 покарання за ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017).</p> <p>За результатами перевірки вироку суду першої інстанції в апеляційному порядку, правильно вказавши в ухвалі на необхідність застосування відносно ОСОБА_1 положень ст. 5 КК щодо зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі, апеляційний суд не правильно кваліфікував вчинене за ч. 2 ст. 15 і ч. 4 ст. 152, ч. 4 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017).</p> <p>Зокрема, в порушення приписів ст. 419 КПК апеляційний суд не мотивував свого висновку про застосування щодо ОСОБА_1 положень ч. 2 ст. 15 і ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017), а не за ч. 4 ст. 152 КК у цій же редакції, враховуючи, що відповідно до встановлених у вирокі обставин, окрім замаху на гетеросексуальні статеві зносини, ОСОБА_1 також вчинив закінчений злочин, а саме вступив з малолітньою особою в орогенітальний та аногенітальний контакт із погрозою застосування фізичного насильства та з використанням безпорадного стану потерпілої, кримінальна відповідальність за що після внесення змін до ч. 3 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2295-VI від 01.06.2010) встановлювалась ч. 4 ст. 152 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017), санкція якої є більш м'якою, порівняно з попередньою санкцією.</p> <p>Крім того, з огляду на обсяг висунутого обвинувачення, згідно якого насильницькі дії сексуального характеру, не пов'язані з проникненням у тіло малолітньої потерпілої, ОСОБА_1 у провину не ставились, висновок апеляційного суду про кваліфікацію дій засудженого за ч. 4 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017) також є необґрунтованим.</p>	

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
<p><i>Ст. 11 ККУ</i></p>	<p>У цьому випадку, кваліфікація дій ОСОБА_1 за ч. 4 ст. 153 КК (у редакції Закону № 2227-VIII від 06.12.2017) є неправильним застосуванням закону України про кримінальну відповідальність, а тому доводи прокурора про м'якість призначеного покарання за цією нормою є неспроможними.</p> <p>1. Що стосується посилань у касаційній скарзі захисника про визнання діяння, вчиненого ОСОБА_1, малозначним з огляду на те, що розмір заподіяної матеріальної шкоди потерпілому шкоди становить лише 69,54 грн, то вони є необґрунтованими.</p> <p>Виходячи з положень ч. 2 ст. 11 КК малозначність діяння означає, що вчинені дії (бездіяльність) не становлять суспільної небезпеки, не заподіяли і не могли заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.</p> <p>Диспозицією ст. 296 КК визначено формальний склад злочину, для наявності об'єктивної сторони якого необов'язкове настання суспільно небезпечних наслідків.</p> <p>Разом із цим, кримінально-карані діяння, передбачені відповідними частинами вказаної норми матеріального права, законодавцем віднесено до злочинів проти порушення громадського порядку та моральності.</p> <p>Відповідно до фактичних обставин справи, встановлених на підставі безпосередньо досліджених у судовому засіданні доказів, дії ОСОБА_1 грубо порушували громадський порядок та супроводжувались особливою зухвалістю (зокрема, тривалим порушенням спокою громадян), тобто становили суспільну небезпеку охоронюваним законом правовідносинам.</p> <p>З огляду на наведене, на думку Верховного Суду, вчинене ОСОБА_1 діяння характеризується всіма ознаками складу злочину, передбаченого ч. 1 ст. 296 КК, становить притаманну злочину суспільну небезпеку, що виключає малозначність цього діяння в розумінні ч. 2 ст. 11 КК. А тому доводи у скарзі сторони захисту щодо неправильного застосування місцевим судом закону України про кримінальну відповідальність, а саме – незастосування положень ч. 2 ст. 11 КК, є безпідставними.</p>	<p>№ 51-5854км19 від 23.04.2020 Касаційний кримінальний суд</p>

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>2. Посилання сторони захисту на те, що дії його підзахисного були спрямовані на заволодіння коштами у розмірі 27 грн та порожнім гаманцем, що не є істотною шкодою і через малозначність не становить суспільної небезпеки, є неприйнятними.</p> <p>За частиною 2 ст. 11 КК не визнається злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння, передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.</p> <p>Специфіка визначення малозначності діяння полягає у встановленні обов'язкової сукупності трьох умов:</p> <p>1) формальна наявність у вчиненому діянні ознак складу злочину, передбаченого КК, тобто всіх тих передбачених у законі об'єктивних і суб'єктивних ознак, що у відповідній статті (частині статті) Особливої частини КК характеризують певний склад злочину. Діяння, яке не містить хоча б однієї ознаки складу злочину, не може визнаватись малозначним. Якщо істотність матеріальної (майнової чи фізичної) шкоди визначена безпосередньо в кримінальному законі шляхом закріплення конкретного розміру шкоди, яка має бути завдана при вчиненні відповідного злочину, то недосягнення цього рівня шкоди свідчить про відсутність у діях особи кримінальної протиправності, що унеможливило звернення до ч. 2 ст. 11 КК;</p> <p>2) малозначне діяння не становить суспільної небезпеки, яка є типовою для певного злочину. Це виражається в тому, що воно не заподіє взагалі шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству чи державі, або заподіє їм явно незначну (мізерну) шкоду;</p> <p>3) малозначне діяння не повинно бути суб'єктивно спрямоване на заподіяння істотної шкоди. Якщо існує невідповідність між фактично вчиненим малозначним діянням і умислом, спрямованим на заподіяння істотної шкоди, має наставати кримінальна відповідальність за замах на той злочин, який особа бажала вчинити.</p> <p>Поняття істотної шкоди у контексті ч. 2 ст. 11 КК має оціночний характер, його зміст визначається оцінкою правозастосовними органами всіх конкретних обставин справи. Про</p>	<p>№ 51-2142км20 від 30.09.2020 Касаційний кримінальний суд</p>

Стаття закону	Правова позиція	Номер правової позиції
	<p>оціночний характер шкоди можна говорити лише в тому випадку, коли законодавець у відповідних статтях (частинах статей) Особливої частини КК використовує загальні оціночні поняття: тяжкі наслідки, інші тяжкі наслідки (відносно визначені правові норми). Якщо істотність шкоди визначена об'єктивними ознаками того чи іншого складу злочину, тобто характер шкоди є фіксованим і не може оцінюватись на розсуд правозастосувача (абсолютно визначені правові норми), застосування кримінально-правової норми про малозначність виключається.</p> <p>Перевіряючи доводи в частині малозначності вчиненого ОСОБА_1 злочину, суд апеляційної інстанції обґрунтовано звернув увагу, що діями останнього було спричинено шкоду потерпілому та характер дій засудженого свідчить про спрямованість на заподіяння злочином істотної шкоди. Крім того грошових коштів не було повернуто потерпілому. Відповідно до висновку Верховного Суду України, викладеного у постанові від 24 грудня 2015 року (№ 5-22 Ікс15) закріплене у ч. 2 ст. 11 КК положення передбачає встановлення малозначності лише в тому разі, коли законодавець вирішення питання про межі заподіяної шкоди залишає на розсуд правозастосувача (суду).</p> <p>Так, конструкція залишає на розсуд правозастосувача ч. 1 ст. 187 КК, не передбачає конкретно визначеного розміру спричиненої шкоди, а тому відсутні підстави вважати, що вчинене ОСОБА_1 діяння є малозначним.</p>	
Ст. 15 ККУ	<p>Так, за змістом ст. 24 КК України наявність вини у формі умислу передбачає, що особа усвідомлювала суспільно небезпечний характер свого діяння (дії або бездіяльності), передбачала його суспільно небезпечні наслідки і бажала або свідомо припустила їх настання.</p> <p>Умисел має дві характерні ознаки – інтелектуальну і вольову. Інтелектуальна – це усвідомлення особою суспільно небезпечного характеру своєї дії чи бездіяльності та передбачення її суспільно небезпечних наслідків. Вольова – наявність у суб'єкта бажання настання суспільно небезпечних наслідків від вчиненого ним діяння чи свідоме їх допущення.</p>	№ 51-2010км20 від 17.09.2020 Касаційний кримінальний суд